

ДО:

МИНИСТЕРСТВО ЗА НАДВОРЕШНИ РАБОТИ

- Директорат за мултилатерални односи и безбедносна соработка

Бр. 14-3676/2

Скопје, _____ год.

20. 08. 2019

**ПРЕДМЕТ: Резолуција 41/9 на Советот за човекови права на ОН,
точка 13 / Прилози за извештај**

ВРСКА: Допис Ваш број 14-3676/1 од 26.07.2019 година

Почитувани,

Во врска со Вашето барање под горенаведениот број, доставуваме податоци и информации за предизвиците и добрите практики во интегрирањето на човековите права во националната стратегија и политика за борба против корупцијата:

I. Добри практики

I. 1. Основните слободи и права на човекот и граѓанинот – темелна вредност и јавен интерес. Утврдени начела на законитост, еднаквост, јавност, интегритет, заштита и одговорност

Основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати со меѓународното право и утврдени со Уставот се темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.¹

Закон за спречување на корупцијата и судирот на интереси² дава сеопфатна дефиниција на јавниот интерес и ги утврдува начелата на законитост³, еднаквост⁴, јавност⁵, интегритет, заштита и одговорност⁶. Така, под поимот „јавен интерес“ се подразбира заштита на основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати со меѓународното право и утврдени со Уставот на Република Македонија, спречување на ризиците за здравјето,

¹ Член 8 од Уставот на Република Македонија

² Објавен во „Службен весник на Република Македонија“, бр. 12/19

³ Член 3

⁴ Член 5

⁵ Член 6

⁶ Член 7

одбраната и безбедноста, заштита на животната средина и на природата, заштита на сопственоста и на слободата на пазарот и претприемништвото, владеење на правото и спречување на криминалот и корупцијата.⁷

Согласно Начелото на интегритет⁸,

(1) Секој е должен во вршењето на функцијата, јавното овластување и службената должност да постапува совесно, стручно, одговорно, чесно, ефикасно и непристрасно.

(2) Службеното лице во извршувањето на јавните овластувања и должности е должно да ги почитува начелото на законитост, начелото на еднаквост, начелото на јавност, етичките норми и професионалните стандарди, без дискриминација или повластување на кој било со целосно почитување на јавниот интерес.

(3) Службеното лице во вршењето на својата функција е должно да внимава на евентуален судир на интереси и при извршувањето на јавните овластувања и должности не смее да се раководи од лични, семејни, верски, партиски и етнички интереси, ниту од притисоци и ветувања од претпоставениот или од друго лице.

1.2. Широк консултативен процес во подготвувањето на националниот стратешки документ за спречување на корупција и судир на интереси

Државната програма за спречување на корупцијата и намалување на појавата на судир на интереси, со Акционен план 2016-2019⁹ е постојната национална стратегија за превенција и борба против корупцијата и судирот на интереси, донесена од страна на Државната комисија за спречување на корупцијата¹⁰, а која е подготвена во координација со стратегиските и реформските процеси, во рамки на широк консултативен процес на подготовка во

⁷ Член 8 став (8)

⁸ Член 4

⁹ Донесена во согласност со одредби од Законот за спречување на корупцијата („Службен весник на Република Македонија“, бр. 28/2002, 46/2004, 126/2006, 10/2008, 161/2008, 145/10, 97/15 и 148/15) и Законот за спречување судир на интереси („Службен весник на Република Македонија“, бр. 70/2007, 114/2009, 6/12 и 153/15) кои се ставени во сила со донесувањето на Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси („Службен весник на Република Македонија“, бр.12/19).

¹⁰ Институција специјализирана за спречување на корупција и судир на интереси на национално ниво, со главно превентивни надлежности, која е самостојна и независна во вршењето на работите утврдени со Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси и која има својство на правно лице.

кој учествуваа претставници на институции, граѓанските организации, приватниот сектор и експерти од областа.

Главни одредници за развивање на Државната програма 2016-2019 се Конвенцијата на Обединетите нации против корупцијата¹¹, извештаи на меѓународни организации и институции, истражувања за перцепцијата на граѓаните за состојбите со корупцијата и судирот на интереси и квалитативни секторски анализи и релевантни стратешки документи, како што е Стратегијата Југоисточна Европа 2020 (во делот столб 5 „Со добро владеење до раст“, димензии Ефективни јавни служби, Борба против корупцијата и Правда).

Согласно одредбите од Закон за спречување на корупцијата и судирот на интереси, кој стапи во сила во јануари 2019 година, Државната комисија е надлежна да донесува петгодишна национална стратегија (наместо државни програми) за спречување на корупција и судир на интереси со акционен план за нејзино спроведување.¹² Законот утврдува подготовката на националната стратегија да се врши со учество на претставници на државни органи, институции, здруженија, фондации, приватен сектор и медиуми, согласно претходно подготвена методологија и врз основа на претходно изготвена анализа на ризиците од корупција.¹³

1.3. Државна програма/национална стратегија со стратешки цели, области и активности кои ја поставуваат рамката за креирање посебни секторски и областни стратегии и акциони планови за превенција и борба против корупцијата и судирот на интереси

Под посебната стратешка цел „Зајакнат институционален систем и легислатива за превенција од корупцијата и судирот на интереси“, поаѓајќи од потребата од зајакнување на системот на интегритет на институциите и професиите, меѓу другото, во 2017 година изготвена е Методологија за спроведување анализа на дискреционите овластувања на носителите на јавни функции, спроведена е анализа на дискрециони овластувања на носители на јавни функции, а предвидено е преиспитување на системот на мониторинг на постапките за доделување на концесии и јавно-приватно партнерство.

¹¹ Конвенцијата е потпишана од страна на Република Македонија на 18.08.2005 година и е ратификувана на 13.04.2007 година.

¹² Член 17 т. 1

¹³ Член 18

Република Северна Македонија

Министерство за правда

Понатаму, поаѓајќи од заштитата на правото на пристап до информации, сметајќи го слободниот пристап до информациите за една од најефикасните антикорупциски алатки, донесен е нов Закон за слободен пристап до информации од јавен карактер¹⁴, со кој рационализирани се исклучоците од слободен пристап до информации, а надлежното тело - комисија е трансформирано во агенција, како самостоен и независен државен орган, со цел јакнење на капацитетите за спроведување на надлежностите за унапредување на почитувањето на одредбите за заштита на правото на слободен пристап до информации од јавен карактер.

Во 2016 година, заради минимизирање на ризиците за корупција и судир на интереси до кои може да доведе легислативата, се вовеле анти-корупциска проверка на легислативата. За спроведување на антикорупциската проверка на легислативата надлежна е Државната комисија за спречување на корупцијата.

Под посебната стратегиска цел „Зајакната репресија против корупцијата“, под областа „Постапување на правосудните органи“, поаѓајќи од заштитата на правото на праведно судење пред независен и непристрасен суд, предвидени се низа мерки во насока на прецизирање на критериумите за назначување, избор, унапредување и разрешување судии и јавни обвинители, прецизирање на етичките кодекси и надминување на слабости во однос на распределбата и движењето на предметите. Повеќето од предвидените мерките се реализирани или се преземаат активности за нивна реализација односно реализација на нивните цели со активности предвидени со Стратегијата за реформа на правосудниот сектор за периодот 2017-2022 година.

Понатаму, имајќи ја превид улогата на укажувачите во заштитата на јавниот интерес, предвидено е спроведување на активности за јакнење на свеста за заштитеното пријавување и заштитата на укажувачите утврдена со Законот за заштита на укажувачите¹⁵.

Имајќи ја предвид потребата свеста за штетноста на корупцијата да се развива низ процесот на образование, по успешното спроведување на проектот за антикорупциска едукација на учениците во основното образование, под посебната стратегиска цел „Зголемена вклученост на јавноста за борба против корупцијата и судирот на интереси“, како активност под областа „Значење на образовниот процес во борбата против корупцијата“, Државната

¹⁴ Објавен во „Службен весник на Република Македонија“, бр. 101/19.

¹⁵ Објавен во „Службен весник на Република Македонија“, бр. 196/15 и 35/18.

Република Северна Македонија

Министерство за правда

комисија за спречување на корупцијата предвиде и изготви проект „Антикорупциска едукација на учениците од средните училишта“. Предвидено е продолжување на напорите за едукација на учениците од сите возрасти.

II. Предизвици

Клучен предизвик во интегрирањето на човековите права во националната стратегија и политика за борба против корупцијата е обезбедувањето доволно постојани капацитети за развој и спроведување на национална стратегија за спречување на корупцијата, со холистички и координиран пристап кој поаѓа од заштитата и уживањето на човековите права без сегрегациски политички влијанија.

Согласно напомената, горенаведеното ќе се достави на адресата за е-пошта наведена во Вашиот допис, во рокот определен за доставување на предлозите.

Ви благодариме за соработката.

Со почит,

МИНИСТЕР ЗА ПРАВДА,
д-р Рената Дескоска

Изготвил: Елена Димовска, советник
Согласен: Мимоза Киковска – Стојменова, државен советник